

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії: Комар Андрій Юрійович 1975 року народження, громадянин України, освіта вища. Закінчив у 2005 році з відзнакою Військовий інститут Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю “Право”, наразі проходить військову службу в Збройних Силах України. Виконав акредитовану освітньо-наукову програму підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти за спеціальністю 081 “Право”.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ від “17” червня 2026 року № 316-34 у складі:

Голови разової Кареліна Владислава Володимировича, доктора спеціалізованої юридичних наук, доцента, професора кафедри вченої ради – військового права факультету міжнародних відносин та права Військового інституту національного університету імені Тараса Шевченка

Рецензента – Бериславської Оксани Михайлівни, кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри військового права факультету міжнародних відносин та права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Офіційних Курила Володимира Івановича, доктора юридичних опонентів – наук, професора, член кореспондента НААН України, Заслуженого юриста України, професора кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України

Комісарова Олександра Геннадійовича, доктора юридичних наук, професора, тимчасово виконувача обов’язки заступника директора з освітньої та науково-дослідної діяльності Навчально-наукового інституту поліцейської діяльності Національної академії внутрішніх справ

Шкарупи Костянтина Вікторовича, доктора юридичних наук, старшого дослідника, провідного наукового співробітника Науково-дослідного інституту публічного права

на засіданні “20” серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 “Право” Комару Андрію Юрійовичу на підставі публічного захисту дисертації: “Адміністративно-правова охорона зон із особливими умовами користування навколо військових об’єктів” за спеціальністю 081 “Право”.

Дисертацію виконано на кафедрі військового права військового факультету міжнародних відносин та права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ.

Науковий керівник: Коропатнік Ігор Михайлович, доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри військового права факультету міжнародних відносин та права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що повністю відповідає вимогам пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами). Текст містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, а саме: доведено, що адміністративно-правова охорона зон із особливими умовами користування навколо військових об’єктів має комплексний і превентивний характер; обґрунтовано їх значення для забезпечення національної безпеки, належного функціонування військових об’єктів, захисту населення та довкілля; визначено правову природу спеціальних зон військових об’єктів як публічно-правових просторових обмежень та самостійного об’єкта адміністративно-правової охорони; сформульовано цілісну модель їх адміністративно-правової охорони, що поєднує нормативний, інституційний і процедурний елементи; обґрунтовано ризик-орієнтований підхід до визначення меж і правового режиму таких зон, їх кадастрової та геоінформаційної фіксації, моніторингу, контролю та застосування заходів адміністративного примусу.

Дисертація виконана державною мовою, відповідає вимогам оформлення встановлених МОН та має допустимий згідно вимог освітньо-наукової програми навчального закладу обсяг.

Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 опубліковано у наукових виданнях включених до переліку наукових фахових видань України. Відповідно до поставленої мети, статті мають обґрунтування отриманих наукових результатів. Всі чотири роботи мають активний ідентифікатор DOI. В одному номері (випуску) наукового видання опубліковано не більше однієї статті.

Список наукових публікацій включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Комар А.Ю. Концептуальні засади адміністративно-правової охорони земель навколо військових об’єктів. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки». № 7 (77), 2024. С. 48-60.
2. Комар А.Ю. Адміністративно-правові механізми охорони земель у межах спеціальних зон військових об’єктів: досвід Федеративної Республіки

Німеччина The Journal of Eastern European Law. Журнал східноєвропейського права. 2025. № 138. С. 172-182.

3. Комар А.Ю. Актуальний стан адміністративно-правової охорони зон із особливими умовами користування військових об'єктів. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки. 3(63) 2025. С. 58-70.

4. Петков В.П., Комар А.Ю. Земельні правопорушення: розмежування кримінальної, адміністративної, і дисциплінарної відповідальності. Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра. № 1 (15), 2024. С. 158-174.

У дискусії взяли участь голова та члени спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

Карелін Владислав Володимирович, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри військового права військового факультету міжнародних відносин та права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна без зауважень.

Рецензент Бериславська Оксана Михайлівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри військового права факультету міжнародних відносин та права Військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Оцінка позитивна з зауваженнями.

1. У дисертації автором запропоновано розглядати зони з особливими умовами користування військових частин та їх об'єктів (далі – ЗОУВ) як узагальнену правову категорію, до структури якої належать режимні, охоронні, санітарні, санітарно-захисні, приаеродромні, водоохоронні та інші зони (с. 23-24, 67-103, 228-229). Такий підхід є системним та дозволяє комплексно охопити спеціальні просторові обмеження навколо військових об'єктів. Водночас додаткового пояснення потребує співвідношення запропонованого автором поняття ЗОУВ з окремими видами зон, правовий режим яких уже врегульовано спеціальним законодавством. Доцільно уточнити, чи повинні ЗОУВ стати новою самостійною категорією обмежень у Земельному кодексі України, чи вони мають виконувати функцію рамкового поняття, що об'єднує вже існуючі спеціальні території. Також потребує роз'яснення порядок застосування правового режиму у випадку одночасного накладення кількох видів зон на одну територію та можливості виникнення суперечностей між установленими ними обмеженнями (с. 213-214).

2. Автором обґрунтовано необхідність законодавчого визначення координатного центру у системі суб'єктів публічної адміністрації, що здійснюють установлення, облік та охорону ЗОУВ (с. 23-25, 106-145, 178, 229). Зазначена пропозиція є актуальною з огляду на виявлену інституційну розпорошеність повноважень. Водночас у роботі недостатньо конкретизовано, який саме орган повинен виконувати функцію такого координатного центру. Потребує додаткового обґрунтування, чи доцільно покласти відповідні повноваження на Міністерство оборони України, Кабінет Міністрів України, спеціально створений міжвідомчий орган або інший центральний орган виконавчої влади. Доцільно також визначити обсяг його компетенції, характер рішень, порядок взаємодії з органами місцевого самоврядування та відповідальність за неналежну координацію.

3. Автор обґрунтовує необхідність запровадження компенсаційних механізмів для власників та користувачів земель, права яких істотно обмежуються у зв'язку зі встановленням ЗОУВ (с. 4, 197–203, 216–217, 231). Зазначена позиція відповідає принципам пропорційності та справедливого балансу публічного і приватного інтересів. Водночас потребує уточнення, у яких саме випадках повинна надаватися компенсація: лише при фактичній неможливості використання земельної ділянки чи також у разі істотного обмеження окремих видів діяльності або зменшення її ринкової вартості. Додаткового обґрунтування потребує порядок оцінки збитків, джерело фінансування компенсації та суб'єкт, відповідальний за її виплату (с. 213-214).

Офіційний опонент Курило Володимир Іванович, доктор юридичних наук, професор, член кореспондент НААН України, Заслужений юрист України, професор кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України. Оцінка позитивна з зауваженнями.

1. Автор визначає зони із особливими умовами користування як узагальнену категорію, до якої можуть входити різні за правовою природою режимні, охоронні, санітарно-захисні, приаеродромні та інші зони. Такий підхід дає змогу системно охопити територіальні обмеження, пов'язані з функціонуванням військових об'єктів (с. 67-75, 95-103). Водночас потребує додаткового обґрунтування співвідношення загального поняття «зона із особливими умовами користування» із законодавчо визначеними видами обмежень у використанні земель. Необхідно уточнити, чи пропонує автор створити нову самостійну категорію обмежень у Земельному кодексі України, чи зони із особливими умовами користування мають бути нормативною рамковою конструкцією, що об'єднуватиме вже існуючі види зон без зміни їх спеціального правового регулювання. Також потребує пояснення, як уникнути дублювання режимів у випадках, коли навколо одного військового об'єкта одночасно встановлюються зона особливого режиму використання земель, санітарно-захисна зона та приаеродромна територія тощо.

2. У роботі обґрунтовано необхідність обов'язкового внесення відомостей про встановлені зони із особливими умовами користування до Державного земельного кадастру, містобудівних кадастрів та національної інфраструктури геопросторових даних (с. 146-165, 209-214, 220-221). Водночас додаткового уточнення потребує юридичне значення кожної з відповідних інформаційних систем та наслідки розбіжностей між ними. Зокрема, доцільно пояснити, який інформаційний ресурс повинен мати пріоритет у разі невідповідності меж зони, відображених у Державному земельному кадастрі, комплексному плані просторового розвитку та містобудівному кадастрі. Потребує обговорення й питання про те, з якого моменту обмеження має вважатися юридично чинним для власника земельної ділянки: з моменту прийняття рішення про встановлення відповідної зони, затвердження відповідної документації, внесення відомостей до Державного земельного кадастру чи державної реєстрації обмеження речового права.

3. Автор слушно наголошує на необхідності відображення зон із особливими умовами користування військових частин та їх об'єктів у документації з просторового планування та їх обов'язкового врахування під час

прийняття містобудівних рішень (с. 209-214, 220). Водночас додаткового обґрунтування потребує порядок встановлення нової зони із особливими умовами користування військових частин та їх об'єктів у разі, коли чинний комплексний план просторового розвитку території територіальної громади, генеральний план населеного пункту або детальний план території передбачає інше функціональне призначення відповідної території. Зокрема, доцільно уточнити, чи має рішення про встановлення такої зони бути безпосередньою підставою для внесення змін до містобудівної документації, хто повинен виступати замовником цих змін і за рахунок яких джерел має здійснюватися їх фінансування. Дискусійним залишається також питання щодо можливості надання містобудівних умов та обмежень у період між прийняттям рішення про встановлення зони і внесенням відповідних змін до містобудівної документації.

4. У дисертації обґрунтовано необхідність доступності інформації про межі та правові режими зон із особливими умовами користування з одночасним дотриманням вимог законодавства про інформацію з обмеженим доступом (с. 124-125, 214, 220). Проте потребує подальшої конкретизації обсяг відкритих і закритих відомостей про зони навколо військових об'єктів. З одного боку, власник або користувач земельної ділянки повинен мати можливість достовірно встановити наявність обмеження, його межі, зміст, строк дії та правові наслідки (с. 146-165, 209-214). З іншого боку, надмірна деталізація просторових даних може сприяти розкриттю місцезнаходження, конфігурації або функціональних характеристик військової інфраструктури. У зв'язку з цим доцільно пояснити, яким чином автор пропонує забезпечити диференційований доступ до відповідних даних та який орган має визначати рівень їх деталізації й обмеження доступу.

Офіційний опонент Комісаров Олександр Геннадійович, доктор юридичних наук, професор, тимчасово виконувач обов'язків заступника директора з освітньої та науково-дослідної діяльності Навчально-наукового інституту поліцейської діяльності Національної академії внутрішніх справ. Оцінка позитивна з зауваженнями.

1. Автор обґрунтовано встановлює інституційну розпорошеність повноважень суб'єктів публічної адміністрації та відсутність нормативно визначеного координаційного центру у сфері встановлення та охорони зон з особливими умовами користування (с. 4, 23-25, 106-145, 229). Водночас у роботі доцільно було б чіткіше визначити, який саме орган має виконувати функції такого координаційного центру. Потребує додаткового пояснення, чи повинен ним бути Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади, Міністерство оборони України як головний суб'єкт формування та реалізації державної політики у сфері оборони, спеціально утворений постійно діючий міжвідомчий координаційний орган або один із центральних органів виконавчої влади, до компетенції якого належить формування та реалізація державної політики у сфері земельних відносин, ведення Державного земельного кадастру, просторового планування, містобудування чи національної інфраструктури геопросторових даних. Зокрема, доцільно конкретизувати можливу роль Держгеокадастру як суб'єкта ведення Державного земельного кадастру, Мінрозвитку як органу, відповідального за державну політику у сфері просторового планування та

містобудування, Міністерства внутрішніх справ України як органу, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сферах публічної безпеки, цивільного захисту, охорони державного кордону та координації діяльності підпорядкованих правоохоронних органів, а також Міністерства оборони України як органу, заінтересованого у встановленні та належному функціонуванні спеціальних зон військових об'єктів. Потребує обґрунтування, чи має координація зосереджуватися в одному органі, чи доцільніше запровадити міжвідомчу модель із визначенням Міністерства оборони України головним координатором, а Держгеокадастру, Мінрозвитку, МВС та інших заінтересованих органів — відповідальними відповідно за кадастрове, містобудівне, безпекове, інформаційне, екологічне та контрольне забезпечення процедур установа, обліку, функціонування й охорони спеціальних зон. Також дискусійним є питання про обсяг повноважень координаційного суб'єкта, юридичну природу його рішень, порядок взаємодії з органами місцевого самоврядування, державними та військовими адміністраціями, а також можливість прийняття ним обов'язкових для інших органів публічної адміністрації рішень.

2. У підрозділі, присвяченому адміністративному примусу, автор пропонує поряд з адміністративно-запобіжними заходами, заходами адміністративного припинення та адміністративними стягненнями виділяти відновлювальні заходи адміністративного примусу (с. 157-159, 166-177, 230). Зазначена позиція має наукову цінність і враховує специфіку земельних правовідносин. Водночас вона потребує додаткового розмежування відновлювальних заходів із заходами цивільно-правової, господарсько-правової та земельно-правової відповідальності. Доцільно уточнити критерії, за якими виконання припису, знесення самочинно збудованого об'єкта, приведення земельної ділянки у попередній стан або відшкодування завданої шкоди слід відносити саме до адміністративного примусу, а не до інших форм юридичного впливу.

3. Автор пропонує встановити спеціальну адміністративну відповідальність за порушення режиму використання земель у межах зон з особливими умовами користування навколо військових об'єктів (с. 171-176, 212-213, 230). Зазначена пропозиція загалом є обґрунтованою. Проте потребує додаткового уточнення конструкція складу відповідного адміністративного правопорушення. Зокрема, дискусійними залишаються питання щодо визначення безпосереднього об'єкта правопорушення, переліку діянь, які утворюватимуть його об'єктивну сторону, кола суб'єктів відповідальності, співвідношення із чинними складами земельних, містобудівних, екологічних та режимних правопорушень. Під час публічного захисту доцільно також пояснити, які органи або посадові особи повинні мати право складати протоколи та розглядати справи про відповідні адміністративні правопорушення, а також яким має бути співвідношення компетенції Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національної поліції, органів земельного, екологічного та містобудівного контролю. У дисертації це питання частково розкривається через пропозиції щодо доповнення КУпАП новою статтею 188⁵⁸ та внесення відповідних змін до статей 221 і 255 КУпАП (с. 213).

Офіційний опонент Шкарупа Костянтин Вікторович, доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права. Оцінка позитивна з зауваженнями.

1. Автором здійснено ґрунтовний аналіз досвіду США, Великої Британії та ФРН й визначено напрями його адаптації до правової системи України. Водночас додаткового обґрунтування потребують критерії відбору саме цих держав (с. 181-201). Доцільно пояснити, чи зумовлений такий вибір їх членством у НАТО, відмінністю правових систем, наявністю значної військової інфраструктури або подібністю окремих механізмів територіального планування. Потребує уточнення і питання про те, які елементи іноземних моделей можуть бути запроваджені в Україні без істотної трансформації чинної системи публічної адміністрації, а які потребують створення нових інституцій або перерозподілу повноважень.

2. Автор позитивно оцінює зарубіжний досвід періодичного перегляду меж і режимів спеціальних зон. Така пропозиція відповідає принципу пропорційності та дозволяє скасувати обмеження, які втратили безпекове обґрунтування (с. 182, 184-185, 196, 199-201). Водночас у роботі доцільно було б детальніше конкретизувати періодичність такого перегляду, суб'єкта його ініціювання та правові наслідки бездіяльності уповноваженого органу (с. 211, 216-217, 285-287). Потребує пояснення, чи має режим зони автоматично припинятися після закінчення встановленого строку, якщо рішення про його продовження не прийнято, або він повинен діяти до окремого рішення про скасування. Дискусійним є питання щодо порядку та допустимих меж перегляду спеціальних зон навколо військових об'єктів в умовах воєнного стану, оскільки уточнення їх меж, правового режиму або підстав установлення може бути пов'язане з оприлюдненням відомостей, здатних розкрити місцезнаходження, призначення чи інші характеристики військової інфраструктури. У зв'язку з цим потребує додаткового обґрунтування можливість проведення такого перегляду за спеціальною процедурою, яка передбачала б використання закритих інформаційних систем, обмежене коло уповноважених суб'єктів та оприлюднення лише узагальнених відомостей, необхідних для забезпечення правової визначеності землевласників і землекористувачів.

3. Автором обґрунтовано необхідність запровадження компенсаційних механізмів у випадках істотного обмеження прав землевласників і землекористувачів (с. 181, 187-188, 194, 196, 201, 204-206). Зазначена пропозиція відповідає зарубіжним підходам та принципу справедливого балансу публічних і приватних інтересів. Водночас потребує конкретизації правова природа відповідної компенсації. Доцільно уточнити, чи має вона надаватися лише у випадку фактичного позбавлення можливості використовувати земельну ділянку, чи також при істотному зниженні її ринкової вартості або обмеженні окремих видів діяльності. Потребує пояснення порядок визначення розміру компенсації, джерела її фінансування та суб'єкт, відповідальний за виплату: держава, орган, який прийняв рішення про встановлення зони, чи орган, в інтересах якого функціонує військовий об'єкт.

4. Дисертант пропонує комплексний законодавчий підхід, що передбачає одночасне внесення змін до низки нормативно-правових актів (с. 209-217). Така позиція є обґрунтованою, оскільки предмет дослідження має міжгалузевий характер. Разом із тим доцільно було б чіткіше визначити черговість запропонованих законодавчих змін. Під час публічного захисту автору варто пояснити, які зміни мають бути першочерговими для запуску нового механізму: визначення поняття зон із особливими умовами користування у Земельному кодексі України, затвердження єдиного порядку встановлення спеціальних зон навколо військових об'єктів, внесення змін до кадастрового законодавства чи встановлення адміністративної відповідальності. Додаткового обговорення потребує питання, чи доцільно прийняти окремий спеціальний закон про зони із особливими режимами використання навколо військових об'єктів або реалізувати запропоновану модель шляхом внесення змін до чинних кодексів і законів.

5. Автор справедливо наголошує на необхідності цифрової фіксації меж спеціальних зон навколо військових об'єктів та інтеграції інформації до державних геоінформаційних систем (с. 147-155, 210, 213-219, 229). Водночас у сучасних безпекових умовах існує ризик використання відкритих просторових даних для встановлення місцезнаходження та характеристик військової інфраструктури. Тому потребує додаткового обґрунтування модель диференційованого доступу до таких даних. Доцільно пояснити, яка інформація повинна бути відкритою для власника земельної ділянки, нотаріуса, державного реєстратора, забудовника та органу місцевого самоврядування, а яка має бути доступною лише уповноваженим органам сектору безпеки і оборони. Потребує визначення і суб'єкт, який прийматиме рішення про обмеження доступу, строк такого обмеження та процедуру його перегляду.

Результати відкритого голосування:

“За” - 5 членів ради,

“Проти” - 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Комару Андрію Юрійовичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 “Право” за спеціальністю 081 “Право”.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Владислав КАРЕЛІН

ПІДПИС
З А С В І Д Ч У Ю
ПРОЕКТОР З НАУКОВОЇ РОБОТИ
ОКСАНА ЖИЛІНЬСКА